МОБІЛЬНІ ДОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Мирослава КРИВОНОС
асистент кафедри інформатики та цифрових технологій Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир
Оксана ЯЦЕНКО
асистент кафедри інформатики та цифрових технологій Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир

Стрімкий розвиток цифрових технологій, поширення мобільних пристроїв та трансформація освітнього середовища в умовах дистанційного та змішаного навчання зумовлюють суттєві зміни у підходах до організації освітнього процесу. Самостійне навчання сприяє персоналізації освітньої траєкторії. Завдяки ньому реалізовується принцип активного навчання, де здобувачі освіти самостійно ставлять проблеми, шукають інформацію, обирають ресурси й оцінюють власні результати.

Мобільні додатки при цьому виступають не лише допоміжним інструментом, а й повноцінним засобом організації підтримки та оптимізації самоосвітньої діяльності здобувачів освіти. Вони поєднують у собі доступність, інтерактивність, персоналізацію навчання та можливість навчатися в будь-який час у зручному для користувача темпі й місці, формуючи індивідуальні освітні траєкторії, сприяючи розвитку самостійності, самоконтролю та внутрішньої мотивації до навчання. Попри це, бракує обґрунтованих підходів до вимірювання їхньої ефективності та чіткого переліку умов для досягнення найкращих результатів.

У контексті цифровізації освіти самоосвітня діяльність набуває нових характеристик, пов'язаних зі змінами інформаційного середовища та способів взаємодії з навчальним контентом. В наш час здобувачі освіти отримали доступ до величезного обсягу навчальних матеріалів, що посилює роль інформаційно-цифрових компетентностей та навичок орієнтуватися в інформаційному просторі. Оскільки навчальний матеріал може подаватися у різних форматах, виникає потреба перегляду звичних підходів до навчання та формування здатності підтримувати концентрацію в умовах численних цифрових відволікань. На відміну від традиційних електронних ресурсів, мобільні додатки забезпечують постійний доступ до навчального контенту та інтегрують освітню діяльність у повсякденне життя користувача. Їх активне впровадження орієнтоване на розвиток навичок самостійного навчання та забезпечення безперервності освітнього процесу.

Наприклад, платформа Google Classroom дозволяє систематизувати навчальні матеріали та організовувати зворотний зв'язок, забезпечуючи структурованість самостійної роботи та контроль прогресу. Водночас додатки, орієнтовані на неформальну та самостійну освіту, зокрема, Coursera та Udemy, надають доступ до широкого спектра курсів і сприяють професійному саморозвитку здобувачів освіти відповідно до їхніх індивідуальних освітніх потреб. Варто відмітити у системі сучасних освітніх технологій мобільні додатки, що реалізують принципи мікронавчання та адаптивного подання матеріалів. Наприклад, Khan Academy пропонує навчальний контент у вигляді коротких тематичних модулів, що полегшує засвоєння складних тем і підтримує самоконтроль знань. Подібний підхід відповідає сучасним особливостям сприйняття інформації та сприяє підвищенню ефективності самостійного навчання. В окрему групу можна виділити мобільні додатки для вивчення іноземних мов, зокрема Dualingo, що поєднують навчальні та ігрові елементи, позитивно впливаючи на мотивацію та регулярність освітньої діяльності. Завдяки системі поступового ускладнення завдань і миттєвого зворотного зв'язку такі додатки вчать самостійно організовувати освітній процес, контролювати власне навчання та відповідати за власний результат. Додатки для організації освітньої діяльності, наприклад Notion, підтримують процес планування, збереження матеріалів і самоорганізації, що є важливим компонентом ефективної самоосвіти.

До основних функціональних можливостей мобільних додатків у процесі організації самоосвітньої діяльності можна віднести здатність забезпечувати цілісну підтримку освітнього процесу на всіх його етапах: від постановки освітніх цілей до контролю та оцінювання результатів навчання. Завдяки мобільності та постійному доступу до навчальних ресурсів вони сприяють безперервності самоосвітньої діяльності та впровадження навчання у повсякденну діяльність користувача.

Ще однією особливістю мобільних додатків є можливість структурованого подання навчального матеріалу. Такі додатки забезпечують його логічну організацію: поділ на тематичні модулі, уроки або короткі навчальні фрагменти, що полегшує планування самостійної роботи та знижує когнітивне навантаження. Важливою функцією мобільних додатків у самоосвітній діяльності є забезпечення індивідуалізації навчання. Завдяки можливості адаптації контенту до рівня підготовки, темпу навчання та особистих освітніх інтересів користувача мобільні додатки дозволяють реалізувати персоналізовані освітні траєкторії. Організаційна функція мобільних додатків проявляється у підтримці планування та управління освітньою діяльністю. Це сприяє розвитку навичок саморегуляції, відповідальності та усвідомленого ставлення до самонавчання. У результаті здобувач освіти отримує інструменти для самостійної організації освітнього процесу без постійного зовнішнього контролю. Варто відмітити і роль функції контролю та зворотного зв'язку, яка реалізується через автоматизовані системи перевірки знань, тестування та аналітики результатів навчання. Не менш важливою є і мотиваційна функція, що реалізується через інтерактивні елементи, візуальну привабливість, систему досягнень і поступове ускладнення завдань. Ігрові механізми, які активно використовуються у багатьох мобільних навчальних

додатках, підтримують інтерес до навчання та сприяють формуванню стійкої навчальної мотивації.

Завдяки вище зазначеним функціям самоосвітня діяльність сприймається не як рутинне завдання «для галочки», а як важливий та цінний етап власного зростання.

Таким чином, мобільні додатки сприяють формуванню внутрішньої мотивації до навчання завдяки інтерактивності, доступності та відчуттю контролю над власною освітньою діяльністю. Адже можливість самостійно обирати час, темп і послідовність навчання створює відчуття автономії, яке є важливим психологічним чинником мотивації. Наприклад, використання таких додатків як Dualingo або Khan Academy, дає змогу здобувачам освіти відстежувати особистий розвиток, одержувати оперативний зворотний зв'язок та фіксувати проміжні досягнення, що підвищує впевненість у власних силах і стимулює навчальну пізнавальну активність. Важливу роль у підвищенні мотивації відіграють також ігрові та візуальні елементи, які широко застосовуються у мобільних навчальних додатках. Завдяки цьому мобільні додатки знижують ризик втрати інтересу до навчання та сприяють виробленню звички до щоденної та впорядкованої роботи над собою.

Зазначимо також, що використання мобільних освітніх додатків розвиває і здатність швидко орієнтуватися у навчальному контенті, відбирати необхідну інформацію, узагальнювати її та застосовувати на практиці. Для самоосвітньої діяльності це є надзвичайно важливим, оскільки здобувач освіти діє як свідомий організатор та керівник власного пізнавального процесу. Варто відмітити, що ефективне використання мобільних додатків у освітньому процесі потребує усвідомленого та педагогічно доцільного підходу, оскільки самі по собі цифрові інструменти не гарантують високих результатів без належної організації освітньої діяльності. Визначальним чинником є наявність у здобувачії освіти чітко поставленої мети самоосвітньої діяльності, оскільки саме вона має бути основою вибору конкретного мобільного додатка або їх поєднання. Важливою рекомендацією при цьому є поєднання різних типів мобільних додатків у межах однієї освітньої траєкторії. Адже самостійне навчання стає більш результативним тоді, коли здобувач освіти використовує не один універсальний інструмент, а комплекс засобів, кожен з яких виконує окрему функцію.

Визначальною умовою результативності є інтенсивна пізнавальна активність здобувачів освіти у процесі взаємодії з мобільними додатками. Навчання не повинно обмежуватися лише пасивним переглядом матеріалів або механічним виконанням вправ. Для досягнення глибшого засвоєння знань доцільно поєднувати роботу в додатку з додатковими діями, такими як конспектування, формулювання власних висновків, виконання практичних завдань і самостійне пояснення матеріалами. Важливо також звертати увагу на якість навчального матеріалу та відповідність додатка освітнім цілям. Перед початком систематичного використання мобільного додатка доцільно оцінити його структуру, логіку подання матеріалів, наявність зворотного зв'язку та можливостей для самоперевірки.

Отже, відмітимо, що мобільні додатки посідають вагоме місце в освітньому процесі і виступають ефективним інструментом реалізації принципів персоналізації, гнучкості та безперервності навчання. Вони є не просто цифровим супроводом, а повноцінним дидактичним ресурсом, що суттєво підвищує ефективність самостійного навчання, сприяє розвитку навчальної автономії та формує готовність здобувачів освіти до безперервного саморозвитку в умовах цифрового суспільства.

Список використаних джерел

1. Ateş, H., & Garzón, J. (2022). Drivers of teachers' intentions to use mobile applications to teach science [Причини намірів вчителів використовувати мобільні додатки для викладання природничих наук]. *Education and Information Technologies, 27*(2), 2521–2542. https://doi.org/10.1007/s10639-021-10671-4

2. Дряглін, О. О., & Величко, В. Є. (2025). Використання мобільних додатків для розвитку логічного мислення. У *Start in Science: студентська науково-технічна конференція. Збірник тез і анотацій наукових доповідей* (с. 308–311). https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/27213/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D1%9

6%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82_Start%20in%20Science_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%20%281%29.pdf

3. Лебедєва, Н., Первa, А. О., & Романюк, К. (2024). Мобільні додатки як інструмент для покращення граматичних навичок учнів. *Journal of Cross-Cultural Education*, (3), 45–54. https://doi.org/10.31652/2786-9083-2024-3-45-54

4. Матвієнко, О. В. (2024). Використання навчальних мобільних додатків вчителями природничих дисциплін. *Open Scientific Journal, 6*(1), 23–31. https://doi.org/10.31392/ONP.2786-6890.6(1)/2.2024.03